IMPORTANȚA CONSILIULUI EUROPEAN ÎN ELABORAREA POLITICII EXTERNE ȘI DE SECURITATE COMUNE ȘI ÎN STABILIREA INTERESELOR STRATEGICE ALE UNIUNII EUROPENE

THE IMPORTANCE OF THE EUROPEAN COUNCIL IN SHAPING THE COMMON FOREIGN AND SECURITY POLICY AND DEFINING THE STRATEGIC INTERESTS OF THE EUROPEAN UNION

Victoria MORGOCI
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: *victoria.morgoci0907@gmail.com*

CZU: [341.176(4):327]:061.1 EU

Rezumat. Consiliul European ocupă o poziție centrală în arhitectura instituțională a Uniunii Europene, având rolul de a stabili orientările generale și prioritățile politice ale Uniunii, inclusiv în domeniul Politicii externe și de securitate comune. Într-un mediu internațional caracterizat de conflicte armate, competiție geopolitică, amenințări hibride, presiuni energetice, dezinformare, crize climatice și fragilizarea multilateralismului, Consiliul European devine principalul forum de definire a intereselor strategice ale UE. Articolul analizează rolul Consiliului European în elaborarea PESC, pornind de la fundamentul juridic prevăzut în Tratatul privind Uniunea Europeană, în special art. 21, art. 22 și art. 26. Sunt examinate evoluția istorică a Consiliului European, competențele sale, relația cu Consiliul Uniunii Europene, Înaltul Reprezentant, Serviciul European de Acțiune Externă și Comitetul Politic și de Securitate, precum și contribuția sa la adoptarea strategiilor europene de securitate, la dezvoltarea PSAC, la lansarea PESCO, la utilizarea sancțiunilor și la definirea priorităților de securitate după agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. Cercetarea evidențiază că rolul Consiliului European este esențial deoarece acesta asigură orientarea politică la cel mai înalt nivel, consensul între statele membre și legitimitatea strategică a acțiunii externe a UE. Totodată, eficiența sa este limitată de caracterul interguvernamental al PESC, de necesitatea unanimității și de diferențele de percepție strategică dintre statele membre.

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Consiliul European, PESC, interese strategice, securitate, apărare, Busola Strategică, sancțiuni, PSAC, PESCO, acțiune externă.*

JEL: F53; F55; F51; K33; H56; H11.

Abstract. The European Council occupies a central position in the institutional architecture of the European Union, having the role of setting the general political directions and priorities of the Union, including in the field of the Common Foreign and Security Policy. In an international environment characterised by armed conflicts, geopolitical competition, hybrid threats, energy pressures, disinformation, climate crises and the weakening of multilateralism, the European Council becomes the main forum for defining the EU's strategic interests. The article analyses the role of the European Council in shaping the CFSP, starting from the legal basis provided

by the Treaty on European Union, especially Articles 21, 22 and 26. It examines the historical evolution of the European Council, its competences, its relationship with the Council of the European Union, the High Representative, the European External Action Service and the Political and Security Committee, as well as its contribution to the adoption of European security strategies, the development of the CSDP, the launch of PESCO, the use of sanctions and the definition of security priorities after Russia's aggression against Ukraine. The research highlights that the role of the European Council is essential because it provides high-level political guidance, consensus among Member States and the strategic legitimacy of EU external action. At the same time, its effectiveness is limited by the intergovernmental character of the CFSP, the need for unanimity and differences in strategic perception among Member States.

Keywords: *European Union, European Council, CFSP, strategic interests, security, defence, Strategic Compass, sanctions, CSDP, PESCO, external action.*

JEL: F53; F55; F51; K33; H56; H11.

Introducere. Consiliul European reprezintă una dintre cele mai importante instituții ale UE, fiind format din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre, președintele său și președintele Comisiei Europene. Deși nu exercită funcții legislative, Consiliul European stabilește orientările generale și prioritățile politice ale Uniunii, inclusiv în domeniile cele mai sensibile ale politicii externe, securității și apărării. Prin poziția sa la cel mai înalt nivel politic, această instituție are capacitatea de a transforma divergențele naționale în orientări strategice comune. PESC a UE este unul dintre domeniile în care rolul Consiliului European este deosebit de important. PESC a fost instituită prin Tratatul de la Maastricht și a evoluat treptat prin Tratatul de la Amsterdam, Tratatul de la Nisa și Tratatul de la Lisabona. Ea urmărește apărarea valorilor, intereselor fundamentale, securității, independenței și integrității Uniunii, consolidarea democrației și a statului de drept, menținerea păcii, prevenirea conflictelor și promovarea cooperării internaționale. Specificul PESC constă în caracterul său predominant interguvernamental. Spre deosebire de politicile supranaționale ale Uniunii, politica externă și de securitate rămâne puternic legată de suveranitatea statelor membre. Din acest motiv, Consiliul European devine instituția care poate oferi direcție politică și legitimitate strategică, deoarece reunește liderii statelor membre și exprimă cel mai înalt nivel al voinței politice europene.

Articolul 26 din TUE stabilește clar rolul Consiliului European: acesta identifică interesele strategice ale Uniunii, stabilește obiectivele și definește orientările generale ale PESC, inclusiv în ceea ce privește chestiunile având implicații în materie de apărare [1]. Consiliul UE elaborează și pune în aplicare politica externă și de securitate comună pe baza orientărilor generale definite de Consiliul European. Importanța acestei instituții a crescut în contextul transformărilor profunde ale mediului internațional. Extinderea competiției geopolitice, războiul Rusiei împotriva Ucrainei, instabilitatea din vecinătatea sudică, amenințările hibride, atacurile ciber-

netice, schimbările climatice, crizele energetice și fragilizarea ordinii internaționale bazate pe reguli au impus Uniunii Europene o adaptare strategică rapidă [5].

Consiliul European a avut un rol esențial în adoptarea marilor documente strategice ale UE: Strategia Europeană de Securitate din 2003, Strategia Globală pentru politica externă și de securitate din 2016 și Busola Strategică pentru securitate și apărare, aprobată în 2022 [6]. Aceste documente exprimă transformarea UE dintr-un actor preponderent economic într-un actor geopolitic și de securitate. În același timp, Consiliul European a devenit instituția care gestionează răspunsurile politice ale UE la crize majore. În cazul agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, Consiliul European a definit liniile strategice ale sprijinului acordat Ucrainei, ale sancțiunilor împotriva Federației Ruse, ale consolidării apărării europene și ale accelerării politicii de extindere [8].

Articolul își propune să analizeze importanța Consiliului European în elaborarea PESC și în stabilirea intereselor strategice ale UE. Ipoteza cercetării este că, în pofida limitelor instituționale și a necesității consensului între statele membre, Consiliul European reprezintă principalul actor strategic al PESC, deoarece stabilește direcțiile politice generale, definește prioritățile și mobilizează statele membre în jurul unor răspunsuri comune la crizele internaționale.

Gradul de investigare a problemei și scopul cercetării. Rolul Consiliului European în elaborarea PESC este analizat în literatura de specialitate din perspectiva dreptului UE, relațiilor internaționale, studiilor de securitate și guvernanței europene. Cercetările evidențiază transformarea acestuia dintr-un forum informal al șefilor de stat sau de guvern într-o instituție a Uniunii, consacrată juridic prin Tratatul de la Lisabona și responsabilă de stabilirea orientărilor politice generale și a priorităților strategice ale UE [3].

Articolele 21, 22 și 26 TUE definesc principiile acțiunii externe, interesele și obiectivele strategice ale Uniunii, precum și atribuțiile Consiliului European în domeniul PESC [1]. Literatura subliniază caracterul complementar al relației dintre Consiliul European, care stabilește direcția strategică, și Consiliul UE, care elaborează și adoptă deciziile necesare implementării acesteia [4]. Înaltul Reprezentant și SEAE contribuie, la rândul lor, la pregătirea, coordonarea și punerea în aplicare a orientărilor stabilite la nivel politic.

Un domeniu important de cercetare privește contribuția Consiliului European la definirea strategiilor de securitate ale Uniunii, de la Strategia Europeană de Securitate din 2003 și Strategia Globală din 2016 până la Busola Strategică din 2022 [5]. De asemenea, literatura examinează rolul său în stabilirea răspunsului politic la crize, dezvoltarea PSAC, consolidarea cooperării structurate permanente, creșterea capacităților de apărare și orientarea regimurilor europene de sancțiuni [8]. Cercetări-

le Lilianei Beniuc privind dimensiunea instituțională a acțiunii externe și contribuția UE la pacea și securitatea internațională oferă repere relevante pentru evaluarea Consiliului European ca actor strategic al PESC [12].

Scopul cercetării constă în analiza rolului Consiliului European în elaborarea PESC și în definirea intereselor și priorităților strategice ale Uniunii Europene.

Cercetarea urmărește examinarea evoluției instituționale și a cadrului juridic al competențelor Consiliului European; analiza relațiilor sale cu Consiliul UE, Înaltul Reprezentant și SEAE; evaluarea contribuției sale la strategiile europene de securitate, la dezvoltarea PSAC și PESCO, la adoptarea sancțiunilor și gestionarea crizelor; precum și formularea unor recomandări pentru consolidarea capacității strategice a Uniunii.

Materiale utilizate și metode aplicate. Pentru realizarea cercetării au fost utilizate tratatele UE, documente oficiale ale Consiliului European, Consiliului UE, Parlamentului European și SEAE, strategii de securitate, documente privind Busola Strategică, materiale privind sancțiunile UE, precum și lucrări științifice dedicate politicii externe și de securitate comune [1–18]. *Metoda analizei documentare* a permis examinarea tratatelor, strategiilor, concluziilor Consiliului European și documentelor instituționale. *Metoda juridico-instituțională* a fost utilizată pentru identificarea competențelor Consiliului European în PESC. *Metoda istorică* a permis evidențierea evoluției Consiliului European de la forum informal la instituție a UE. *Metoda sistemică* a fost aplicată pentru integrarea rolului Consiliului European în arhitectura mai largă a acțiunii externe europene. *Metoda comparativă* a permis diferențierea între rolul Consiliului European, al Consiliului UE, al Înaltului Reprezentant și al SEAE. *Metoda critică* a fost utilizată pentru evaluarea limitelor decizionale, inclusiv necesitatea consensului și dificultatea construirii unei culturi strategice comune.

Rezultate și discuții

Apariția și instituționalizarea Consiliului European. Consiliul European s-a constituit treptat ca răspuns la necesitatea unei coordonări politice la cel mai înalt nivel între statele membre. În decembrie 1974, liderii statelor membre au decis organizarea unor reuniuni regulate ale șefilor de stat sau de guvern, iar prima reuniune a Consiliului European a avut loc la Dublin, în martie 1975 [3]. Inițial, Consiliul European a funcționat ca forum informal. Rolul său era de a oferi impuls politic, de a soluționa blocaje și de a stabili direcții generale pentru Comunitățile Europene. Pe măsură ce integrarea europeană s-a aprofundat, acest forum a devenit tot mai important pentru deciziile strategice ale Uniunii. Actul Unic European a recunoscut rolul Consiliului European, iar Tratatul de la Maastricht i-a consolidat funcția politică.

Tratatul de la Lisabona a transformat Consiliul European într-o instituție oficială a UE, cu președinte permanent și atribuții definite [1]. Această evoluție arată că UE a avut nevoie de o instituție capabilă să asigure direcție politică, consens strategic și coordonare între liderii naționali.

Consiliul European în arhitectura instituțională a UE. Consiliul European face parte din cele șapte instituții ale UE, care nu adoptă acte legislative, ci stabilește orientarea generală și prioritățile politice ale Uniunii [1]. Această distincție este esențială: Consiliul European nu legiferează, dar influențează decisiv agenda politică și strategică a UE. Componența sa îi conferă autoritate politică. Reunind șefii de stat sau de guvern, președintele Consiliului European și președintele Comisiei Europene, instituția exprimă cel mai înalt nivel de decizie politică al Uniunii [3]. În politica externă, acest rol este cu atât mai important cu cât statele membre păstrează competențe majore. Consiliul European devine locul în care se negociază consensul între interesele naționale și obiectivele europene [4]. Prin concluziile sale, Consiliul European transmite direcții politice pentru celelalte instituții. Deși concluziile nu sunt acte legislative, ele au o puternică valoare politică și influențează deciziile Consiliului UE, Comisiei Europene, Înaltului Reprezentant al Uniunii și SEAE [1].

Temeiul juridic al rolului Consiliului European în PESC. Rolul Consiliului European în PESC este consacrat în Tratatul privind Uniunea Europeană. Articolul 21 TUE stabilește principiile acțiunii externe: democrație, stat de drept, drepturile omului, respectarea Cartei ONU, drept internațional, cooperare multilaterală și bună guvernanță globală. Articolul 22 TUE prevede că, pe baza principiilor și obiectivelor acțiunii externe, Consiliul European identifică interesele și obiectivele strategice ale Uniunii. Acest articol conferă Consiliului European o funcție de definire strategică. Articolul 26 TUE este central pentru PESC. Potrivit acestuia, Consiliul European identifică interesele strategice ale Uniunii, stabilește obiectivele și definește orientările generale ale PESC, inclusiv pentru chestiunile cu implicații în materie de apărare [1]. Același articol prevede că, dacă evoluțiile internaționale o impun, președintele Consiliului European poate convoca o reuniune extraordinară pentru definirea liniilor strategice ale politicii Uniunii. Această prevedere confirmă rolul Consiliului European în gestionarea crizelor.

Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene. Este necesară diferențierea între Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene. Consiliul European stabilește direcția politică generală, iar Consiliul UE adoptă deciziile necesare pentru implementarea PESC. În domeniul PESC, Consiliul UE acționează în special prin Consiliul Afaceri Externe, prezidat de Înaltul Reprezentant. Acesta adoptă decizii, poziții, măsuri restrictive și alte instrumente necesare pentru punerea în aplicare a orientărilor strategice [4]. Relația dintre cele două instituții reflectă un model pe două niveluri:

Consiliul European definește strategia, iar Consiliul UE gestionează implementarea. Această separare este utilă, dar poate genera și dificultăți atunci când orientările politice sunt generale, iar implementarea necesită decizii concrete și rapide [1]. În practică, eficiența PESC depinde de coerența dintre cele două niveluri. Dacă liderii europeni formulează obiective ambițioase, dar statele membre nu oferă resurse sau consens pentru implementare, politica externă europeană rămâne limitată.

Consiliul European și Înaltul Reprezentant. Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate are rolul de a conduce PESC și de a asigura coerența acțiunii externe a UE [1]. Acesta participă la lucrările Consiliului European atunci când sunt discutate chestiuni de politică externă și de securitate. Consiliul European oferă mandatul politic general, iar Înaltul Reprezentant contribuie la transformarea acestuia în acțiune diplomatică și instituțională. În acest sens, relația dintre cele două niveluri este complementară. Serviciul European de Acțiune Externă sprijină Înaltul Reprezentant al Uniunii prin analiză, diplomație, coordonarea delegațiilor UE și gestionarea unor instrumente externe [18]. Totuși, eficiența Înaltului Reprezentant al Uniunii depinde de sprijinul statelor membre. Dacă liderii naționali nu oferă un mandat clar sau dacă pozițiile statelor sunt divergente, capacitatea de reprezentare externă a UE este afectată [4].

Consiliul European și definirea intereselor strategice ale UE. Interesele strategice ale UE sunt definite la intersecția dintre valori, securitate, prosperitate și stabilitate internațională. Consiliul European are rolul de a identifica aceste interese și de a le transforma în orientări politice comune [1]. Printre interesele strategice ale UE se numără protejarea cetățenilor și teritoriului, menținerea păcii, apărarea ordinii internaționale bazate pe reguli, securitatea energetică, reziliența democratică, securitatea economică, combaterea amenințărilor hibride, sprijinirea vecinătății și consolidarea multilateralismului [5]. Consiliul European acționează ca forum de sinteză a intereselor naționale. Statele membre au percepții diferite asupra amenințărilor: unele acordă prioritate agresiunii ruse, altele migrației, instabilității din Africa de Nord sau competiției economice cu mari puteri [4]. Prin concluziile și deciziile sale, Consiliul European încearcă să transforme aceste percepții diferite într-o înțelegere strategică comună. Busola Strategică este un exemplu de document construit pe baza unei evaluări comune a amenințărilor [6].

Rolul Consiliului European în adoptarea strategiilor europene. Consiliul European a avut un rol esențial în adoptarea și orientarea documentelor strategice ale UE. Strategia Europeană de Securitate din 2003 a oferit Uniunii primul cadru coerent de analiză a amenințărilor și de definire a rolului său global [5]. Strategia Globală a UE din 2016 a marcat o schimbare importantă, introducând noțiuni precum reziliență, autonomie strategică, abordare integrată a conflictelor și protecția

intereselor europene [12]. Busola Strategică, aprobată în 2022, a reprezentat un pas suplimentar către operaționalizarea securității și apărării europene. Aceasta stabilește obiective concrete până în 2030, structurate în jurul celor patru direcții: acțiune, securizare, investiții și parteneriate. Prin aprobarea și orientarea acestor documente, Consiliul European contribuie la dezvoltarea unei culturi strategice comune, chiar dacă aceasta rămâne incompletă și supusă diferențelor naționale [6].

Busola Strategică și consolidarea securității europene. Busola Strategică este una dintre cele mai importante evoluții recente în domeniul securității și apărării europene. Aprobată la scurt timp după declanșarea invaziei ruse pe scară largă împotriva Ucrainei, aceasta reflectă urgența consolidării capacității UE de a acționa. Busola urmărește creșterea capacității de reacție a UE, protecția împotriva amenințărilor hibride și cibernetice, investiții mai consistente în apărare și consolidarea parteneriatelor internaționale [5]. Consiliul European are rolul de a menține implementarea Busolei pe agenda politică a Uniunii. Fără impulsul liderilor europeni, documentele strategice riscă să rămână declarative [6]. În 2026, liderii europeni au solicitat actualizarea înțelegerii comune a amenințărilor și provocărilor identificate în Busola Strategică, ceea ce arată caracterul dinamic al evaluării strategice europene [10].

Consiliul European și dezvoltarea PSAC. Politica de securitate și apărare comună este parte integrantă a PESC și oferă UE instrumente civile și militare pentru gestionarea crizelor. Consiliul European a avut un rol important în orientarea dezvoltării acestei politici. La Helsinki, în 1999, liderii europeni au decis consolidarea capacităților militare și nemilitare de gestionare a crizelor. Această etapă a fost esențială pentru dezvoltarea ulterioară a PSAC [11]. PSAC permite UE să lanseze misiuni civile și operațiuni militare în afara frontierelor sale. Acestea pot viza reforma sectorului de securitate, instruire militară, consiliere strategică, monitorizare, poliție, stat de drept și stabilizare [7]. Consiliul European stabilește orientările politice, dar implementarea operațională revine Consiliului UE, Înaltului Reprezentant, Comitetului Politic și de Securitate și structurilor specializate ale UE [1].

PESCO și cooperarea structurată permanentă. Cooperarea structurată permanentă - PESCO - reprezintă un instrument important de aprofundare a cooperării între statele membre în domeniul apărării, care permite statelor participante să dezvolte proiecte comune, să îmbunătățească interoperabilitatea și să consolideze capabilitățile europene. Consiliul European a avut rol politic în impulsionarea lansării PESCO, iar Consiliul UE a adoptat deciziile necesare pentru instituirea acesteia. PESCO reflectă ideea că securitatea europeană nu poate fi consolidată doar prin declarații, ci necesită proiecte, investiții și angajamente concrete [7]. Importanța PESCO a crescut după 2022, deoarece războiul din Ucraina a demonstrat deficitul de capacități europene și necesitatea unei baze industriale de apărare mai solide

[5]. Totuși, PESCO nu înlocuiește NATO și nici politicile naționale de apărare, care completează eforturile statelor membre și contribuie la dezvoltarea capabilităților comune [7].

Consiliul European și sancțiunile ca instrument al PESC. Sancțiunile reprezintă unul dintre cele mai vizibile instrumente ale PESC. Ele permit UE să reacționeze la agresiuni militare, încălcări ale dreptului internațional, încălcări ale drepturilor omului, proliferare, terorism, atacuri cibernetice și activități destabilizatoare. Consiliul European stabilește orientarea politică generală a sancțiunilor, iar Consiliul UE adoptă deciziile juridice necesare. Deciziile privind sancțiunile în cadrul PESC sunt adoptate, de regulă, prin unanimitate [8]. După agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, UE a adoptat pachete succesive de sancțiuni economice și individuale. Acestea au vizat sectoare financiare, energetice, comerciale, tehnologice, militare și persoane responsabile de destabilizare. Sancțiunile demonstrează capacitatea UE de a utiliza puterea sa economică în scopuri strategice. Totuși, eficiența lor depinde de aplicarea uniformă, combaterea eludării și menținerea unității statelor membre [9].

Consiliul European și răspunsul la agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. Războiul Rusiei împotriva Ucrainei a reprezentat un test major pentru PESC și pentru rolul Consiliului European. Liderii europeni au trebuit să definească rapid o poziție comună privind condamnarea agresiunii, sprijinirea Ucrainei, sancționarea Rusiei și consolidarea apărării europene. Consiliul European a contribuit la definirea direcției politice privind sprijinul militar, financiar, umanitar și diplomatic pentru Ucraina. De asemenea, a susținut accelerarea cooperării în domeniul apărării și consolidarea capacității industriale europene [5]. Criza ucraineană a arătat că PESC poate funcționa eficient atunci când statele membre percep amenințarea ca fiind comună și urgentă. În același timp, a evidențiat limitele UE în materie de apărare, dependența de NATO și necesitatea unor investiții sporite [6]. Prin reacția la războiul din Ucraina, Consiliul European a contribuit la transformarea UE într-un actor strategic mai activ.

Consiliul European și politica de extindere ca interes strategic. Extinderea UE a redevenit o prioritate strategică după 2022. Consiliul European a avut rol decisiv în acordarea statutului de țară candidată Ucrainei și Republicii Moldova, precum și Georgiei, ulterior, cu condiționalități specifice [10]. Extinderea nu mai este tratată doar ca proces tehnic de aderare, ci ca instrument strategic de stabilizare a continentului european. În vecinătatea estică, aderarea sau apropierea de UE este legată de securitate, reziliență democratică și reducerea influențelor externe destabilizatoare [13]. Consiliul European definește direcția politică a extinderii, stabilește decizii majore privind statutul de candidat, deschiderea negocierilor și prioritățile strategice ale procesului [10]. Totuși, extinderea presupune și responsabilități. Statele candidate

trebuie să demonstreze respectarea criteriilor de la Copenhaga, iar UE trebuie să-și consolideze capacitatea de absorbție și mecanismele instituționale.

Consiliul European și parteneriatele internaționale ale UE. PESC nu poate fi eficientă fără parteneriate. Consiliul European contribuie la definirea relațiilor strategice ale UE cu NATO, ONU, OSCE, G7, state partenere și organizații regionale. NATO rămâne partenerul esențial pentru securitatea euroatlantică. UE și NATO cooperează în domenii precum mobilitatea militară, reziliența, amenințările hibride, securitatea cibernetică și sprijinul pentru Ucraina [7]. ONU oferă cadrul universal de legitimitate pentru pace, securitate, drepturile omului și dezvoltare durabilă. UE promovează un multilateralism eficient și susține rolul central al ONU în ordinea internațională. OSCE are relevanță deosebită în vecinătatea estică, inclusiv în gestionarea conflictelor înghețate. Consiliul European, prin orientările sale, susține cooperarea cu aceste organizații în funcție de prioritățile strategice ale UE [13].

Limitele rolului Consiliului European în PESC. Deși Consiliul European exercită o funcție strategică esențială în domeniul PESC, eficiența sa este condiționată de necesitatea realizării consensului politic între statele membre. Divergențele privind interesele naționale, percepțiile asupra amenințărilor și prioritățile geopolitice pot întârzia adoptarea unor poziții comune sau pot conduce la formularea unor orientări mai puțin ambițioase. În timp ce unele state acordă prioritate amenințărilor provenite din Federația Rusă, altele sunt preocupate în special de instabilitatea din vecinătatea sudică, migrație sau securitatea maritimă.

O altă limită rezultă din caracterul general și predominant politic al concluziilor Consiliului European. Acestea stabilesc direcțiile strategice, însă transpunerea lor în decizii și acțiuni concrete depinde de Consiliul UE, Înaltul Reprezentant al Uniunii, instituțiile competente și statele membre [1]. Totodată, realizarea obiectivelor asumate presupune existența unor capacități militare adecvate, investiții susținute în apărare, interoperabilitate și voință politică [5]. Întrucât PESC nu substituie politicile externe naționale, coerența și credibilitatea acțiunii europene depind, în ultimă instanță, de disponibilitatea statelor membre de a-și coordona prioritățile și de a acționa în comun.

Perspective de consolidare a rolului Consiliului European. Sporirea eficienței Consiliului European în domeniul PESC presupune dezvoltarea unei culturi strategice comune și aplicarea consecventă a obiectivelor stabilite prin Busola Strategică, inclusiv prin actualizarea acestora în funcție de evoluția mediului internațional [6]. Totodată, instituția trebuie să asigure concordanța dintre nivelul ambițiilor politice și resursele financiare, diplomatice, civile și militare mobilizate pentru realizarea lor [7]. O altă direcție prioritară constă în coordonarea mai strânsă a PESC și PSAC cu politicile de extindere, vecinătate, comerț, energie și transformare digitală, având

în vedere caracterul interdependent al crizelor contemporane. Consiliul European trebuie, de asemenea, să consolideze sprijinul acordat statelor partenere din vecinătatea estică, în special Republicii Moldova, Ucrainei și Georgiei, a căror stabilitate și reziliență sunt legate direct de interesele strategice ale Uniunii [13]. În același timp, eficientizarea procesului decizional în cadrul PESC trebuie realizată fără diminuarea legitimității democratice, a solidarității și a echilibrului dintre statele membre.

Concluzii și recomandări. Consiliul European are un rol fundamental în elaborarea PESC și în stabilirea intereselor strategice ale UE. Articolul 26 TUE îi atribuie competența de a identifica interesele strategice ale Uniunii, de a stabili obiectivele și de a defini orientările generale ale PESC, inclusiv în domeniile cu implicații de apărare. Analiza a demonstrat că această instituție are o funcție strategică, politică și de coordonare. Consiliul European nu adoptă legislație și nu gestionează detaliile operaționale, dar stabilește direcția politică generală, creează consensul între statele membre și oferă legitimitate răspunsurilor externe ale UE. Rolul Consiliului European a fost vizibil în adoptarea strategiilor europene de securitate, în dezvoltarea PSAC, în lansarea PESCO, în consolidarea Busolei Strategice și în definirea răspunsului UE la agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei. Totodată, eficiența Consiliului European este limitată de necesitatea consensului, diferențele de percepție strategică dintre statele membre și decalajul dintre ambiții și capabilități. Aceste limite arată că PESC rămâne un domeniu în care integrarea europeană este dependentă de voința politică a statelor membre.

Se recomandă consolidarea culturii strategice comune, implementarea consecventă a Busolei Strategice, creșterea investițiilor în apărare, aprofundarea cooperării cu NATO, ONU și OSCE, consolidarea mecanismelor de sancțiuni, sprijinirea vecinătății estice și dezvoltarea capacității UE de reacție rapidă la crize.

În concluzie, Consiliul European este instituția care oferă UE direcție strategică în politica externă și de securitate. Într-o lume marcată de competiție geopolitică și amenințări complexe, rolul său devine tot mai important. UE poate fi un actor global credibil numai dacă liderii săi reușesc să transforme valorile comune și interesele strategice în decizii coerente, rapide și susținute de resurse adecvate.

Referințe bibliografice

1. Uniunea Europeană. *Tratatul privind Uniunea Europeană, versiune consolidată*. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 202, 7 iunie 2016. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT
2. Uniunea Europeană. *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiune consolidată*. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 202,

7 iunie 2016. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT

3. Consiliul Uniunii Europene. *Timeline: History of the European Council and the Council of the EU*. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/history/
4. European Parliament. (2025). *Foreign policy: aims, instruments and achievements*. Fact Sheets on the European Union. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/158/foreign-policy-aims-instruments-and-achievements
5. Council of the European Union. *A Strategic Compass for security and defence*. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/strategic-compass/
6. European External Action Service. (2026). *Annual Progress Report on the Implementation of the Strategic Compass for Security and Defence*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/2026/documents/2026-05-StrategicCompass_4th-Year_Report_V2.pdf
7. Council of the European Union. *Security and defence partnerships*. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/security-defence-partnerships/
8. Council of the European Union. *Why the EU adopts sanctions*. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/why-sanctions/
9. Council of the European Union. *Russia's war against Ukraine: EU sanctions*. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/
10. European Council. (2026). *European Council meeting, 19 March 2026*. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2026/03/19/
11. European Parliament. (2025). *Common security and defence policy*. Fact Sheets on the European Union. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/159/common-security-and-defence-policy
12. BENIUC, L. (2018). *Dimensiunea instituțională și mecanismul de realizare a acțiunii de politică externă a Uniunii Europene: studiu istoriografic*. *Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*, 2, 31–47. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/31-47.pdf
13. Beniuc, L. (2024). Strategiile de politică externă ale Uniunii Europene privind promovarea păcii și securității internaționale. *Analele Științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova*, 25–36. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/25-36_11.pdf

14. Beniuc, L. (2024). Contribuția Uniunii Europene la pacea și securitatea globală. In N. Putină & A. Solcan (Eds.), *Strengthening security and stability in the new national, regional and global realities* (pp. 200–212). Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova. https://doi.org/10.5281/zenodo.12755161
15. Beniuc, V., & Beniuc, L. (2020). Procesele de integrare europeană prin prisma politicii de securitate și apărare comună a Uniunii Europene. *Studii Naționale de Securitate, I*(1), 169–183. https://doi.org/10.5281/zenodo.3989426
16. CRAIG, P., & DE BÚRCA, G. (2020). *EU Law: Text, Cases, and Materials* (7th ed.). Oxford University Press.
17. ANDREȘAN-GRIGORIU, B., & ȘTEFAN, T. (2017). *Tratatele Uniunii Europene*. București: Hamangiu.
18. European External Action Service. *About the European External Action Service*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/about-european-external-action-service_en